

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

SKRIVELSE
2025-08-21

Ärendenummer:
NV-09570-24

Uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet

Redovisning av regeringsuppdrag

Innehåll

SAMMANFATTNING	4
1. UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE	6
1.1 Uppdraget	6
1.2 Avgränsningar	6
1.3 Genomförande	7
2. NATURVÅRDSVERKETS VERKSAMHET	8
2.1 Allmänt om Naturvårdsverkets verksamhet	8
2.2 Tillsynsansvar	8
2.3 Tillsynsvägledande ansvar	9
2.4 Naturvårdsverket är en stor bidragsmyndighet	10
3. VAD ÄR BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE?	11
4. NATURVÅRDSVERKETS PÅGÅENDE OCH PLANERADE BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE	12
4.1 Myndighetens ansvar att vidta brottsförebyggande åtgärder	12
4.2 Samverkan med andra myndigheter	13
4.3 Åtgärder mot avfallsbrottslighet	16
4.4 Åtgärder inom ramen för tillsynsvägledning	19
4.5 Åtgärder för att förebygga artskyddsbrott m.m.	22
4.6 Jägarexamen och förtydliganden kring jaktkort	24
4.7 Åtgärder för att förebygga bedrägerier m.m. i bidragshanteringen	24
4.8 Åtgärder för att förebygga bedrägerier m.m. vid intrångsersättning	27
4.9 Kategoribaserade inköp och uppförandekod inom Naturvårdsverkets internationella arbete	28
4.10 Åtgärder med anledning av uppgiftsskyldighet till brottsbekämpande myndigheter	29
5. UTVECKLING AV NATURVÅRDSVERKETS BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE OCH FÖRSLAG TILL REGERINGEN	30
5.1 Inledning	30
5.2 Samverkan i brottsförebyggande frågor	30
5.3 Bidragsverksamheten	32
5.4 Tillsyn och tillsynsvägledning	35
5.5 Avfallsbrottslighet	36
5.6 Behov av förnyad kartläggning av förekomst av illegal handel med hotade djur- och växtarter	37

6.	BEHOV AV FÖRTYDLIGAT ANSVAR	39
7.	KÄLLFÖRTECKNING	41

Sammanfattning

Med denna skrivelse redovisar Naturvårdsverket regeringsuppdraget (Ju2024/02612) om att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet.

På Naturvårdsverket utvecklas det brottsförebyggande arbetet löpande. Myndighetens breda och mångfacetterade uppdrag gör att de åtgärder som vidtas, och kan vidtas, skiljer sig åt mellan sakområdena. Det är även olika typer av brott som kan förebyggas i olika delar av verksamheten.

Några huvuddrag i det brottsförebyggande arbetet finns dock. Naturvårdsverket ingår i flera grupper för samverkan med både brottsbekämpande myndigheter och andra berörda myndigheter. Främst rör samverkan brottslighet inom miljöbalkens område men det finns även samverkan i fråga om ekonomisk brottslighet (SEFI-rådet).

Naturvårdsverket har även ett tillsynsvägläggande ansvar inom miljöbalkens område. Detta ger myndigheten goda möjligheter att påverka tillsynen för att den ska bedrivas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Arbetet är betydelsefullt ur brottsförebyggande perspektiv, då tillsyn kan göra att regelöverträdelser upptäcks tidigare, vilket kan hindra allvarligare och brottsliga överträdelser. En effektiv tillsyn påverkar upptäcktsrisken vilket även kan ha avhållande verkan på benägenheten att begå brott.

De senaste åren har ett omfattande arbete genomförts för att förebygga, upptäcka och åtgärda bedrägerier och andra oegentligheter i framför allt bidragshanteringen. Arbetet är pågående och avsikten är att under hösten 2025 kunna implementera flera nya kontroller av stödmottagare för att minska riskerna. För att sådana kontroller ska leda till ett effektivt förebyggande av brott krävs att myndigheten även ges rättsliga förutsättningar att agera utifrån de omständigheter som framkommer vid kontrollerna. Naturvårdsverket bedömer att det behövs en översyn av nationella stödförordningar ur ett brottsförebyggande perspektiv för att öka myndigheternas förutsättningar att t.ex. avslå ansökningar om stöd och besluta om återkrav där det finns indikationer på en hög risk för brottslighet.

När det gäller avfallsbrottslighet pågår sedan 2022 ett regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet. I årliga delredovisningar har Naturvårdsverket tillsammans med övriga uppdragsmyndigheter lämnat ett stort antal förslag på åtgärder som syftar till att bekämpa avfallsbrott.

Slutligen konstaterar Naturvårdsverket att det finns flera pågående lagstiftningsinitiativ som påverkar myndighetens möjligheter att vidta brottsförebyggande åtgärder. Möjligheterna för myndigheter att utbyta information som behövs för att förebygga brott stärks om riksdagen beslutar i enlighet med förslagen i proposition 2024/25:180 *Ökad informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse*. Även betänkandet *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem* (SOU 2025:14) innehåller ett antal förslag som har

stor påverkan på förebyggandet av miljöbrottslighet generellt i Sverige, och följaktligen även på Naturvårdsverkets arbete med frågorna.

1. Uppdrag och genomförande

1.1 Uppdraget

Den 12 december 2024 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612). Uppdraget innefattar att utifrån myndighetens nuvarande uppgifter och förutsättningar analysera vilka åtgärder som myndigheten kan bidra med i det brottsförebyggande arbetet. I den mån det bedöms lämpligt och ryms inom befintliga ekonomiska ramar, ska även genomförande av åtgärderna påbörjas.

Redovisningen ska enligt uppdraget från regeringen innehålla en beskrivning av pågående och planerade brottsförebyggande åtgärder på myndigheten. Om myndigheten lämnar ytterligare förslag på nya åtgärder ska de som utgångspunkt kunna genomföras inom befintliga ekonomiska ramar, och om detta inte är möjligt, ska en redovisning av kostnadsberäkningar och analys av kostnadseffektivitet ske.

Naturvårdsverket har även fått i uppdrag att bedöma om det finns behov av att definiera eller förtydliga myndighetens brottsförebyggande ansvar och hur det i så fall skulle kunna göras, samt redovisa eventuella hinder i författningar mot att vidta brottsförebyggande åtgärder och vid behov föreslå författningsändringar.

1.2 Avgränsningar

Uppdraget innehåller inte någon begränsning i det avseendet att åtgärderna ska förebygga brottslighet av viss art eller visst allvar. Eftersom det har getts till ett stort antal myndigheter med instruktion om att *utifrån sina nuvarande uppdrag* och förutsättningar analysera vilka åtgärder de kan bidra med i det brottsförebyggande arbetet, har Naturvårdsverket fokuserat genomförandet och redovisningen på brottsförebyggande åtgärder som vidtas inom myndighetens sakområden.

Brottsförebyggande åtgärder vidtas naturligtvis även inom de delar av myndigheten som inte är kännetecknande för just Naturvårdsverket. Som exempel kan nämnas åtgärder som syftar till att upprätthålla den fysiska säkerheten på myndighetens kontor för att förebygga att myndighetens egendom och personal utsätts för brott. Andra exempel är åtgärder som syftar till att säkerställa en god IT-säkerhet till förebyggande t.ex. av olagligt dataintrång och åtgärder inom inköpsprocessen för att säkerställa att myndighetens medel inte går till kriminella ändamål. Sådana åtgärder som vidtas på alla myndigheter berörs endast i denna redovisning i den mån de utgör specifika åtgärder för sakverksamheten.

1.3 Genomförande

Uppdraget har genomförts av Naturvårdsverket med huvudansvar för myndighetens rättsenhet. I framtagandet av skrivelsen har i huvudsak Camilla Nortoft, verksjurist på rättsenheten, och Line Zandén, enhetschef på rättsenheten deltagit. I arbetet har ett stort antal medarbetare bidragit med kunskap och kompetens utifrån sina sakområden.

Naturvårdsverket har deltagit i de rådgivande insatser som Brottsförebyggande rådet har bistått med i form av digital utbildning och rådslag.

Beslut om denna redovisning har fattats av Naturvårdsverkets generaldirektör Johan Kuylenstierna den 21 augusti 2025 (NV-09570-24).

2. Naturvårdsverkets verksamhet

2.1 Allmänt om Naturvårdsverkets verksamhet

Naturvårdsverket är förvaltningsmyndighet på miljöområdet i frågor om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning samt miljöforskning.¹ Myndighetens uppdrag är brett och mångfacetterat, och inkluderar t.ex. tillsyns- och tillsynsvägledande ansvar inom flera områden, bidragsgivning och jakt- och viltfrågor.

2.2 Tillsynsansvar

Naturvårdsverket har tillsynsansvar både inom miljöbalkens område och enligt andra regelverk. När det gäller miljöbalkstillsynen framgår av 2 kap. miljötillsynsförordningen (2011:13) hur tillsynen enligt miljöbalken och kontrollen enligt förordning (EU) 2017/625 eller förordning (EU) 2019/1020 fördelas mellan statliga myndigheter och de kommunala nämnderna.

Såvitt avser miljöbalkens område ansvarar Naturvårdsverket för tillsyn/kontroll av producentansvar, marknadskontroll (i vissa delar), gränsöverskridande avfallstransporter, fartygsåtervinning samt EU:s förordning om genetiska resurser och traditionell kunskap. Myndigheten har tillsyn även utanför miljöbalkens område avseende kväveoxidavgifter, EU:s system för utsläppshandel (EU ETS) och EU:s gränsjusteringsmekanism för koldioxid (CBAM).

Enligt 26 kap. 1 § andra stycket miljöbalken avses med tillsyn att tillsynsmyndigheten ska:

1. på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av miljöbalken följs samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse,
2. underlätta för en enskild att fullgöra sina skyldigheter enligt de handlingsregler som avses i 1 genom information och liknande verksamhet, och
3. fortlöpande bedöma om villkor för miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd är tillräckliga.

¹ 1 § förordningen (2021:989) med instruktion för Naturvårdsverket

Tillsyn avser enbart fråga om regelefterlevnad och sådan verksamhet som riktar sig direkt till en verksamhetsutövare. Kontroll av regelefterlevnad trots att det saknas en given verksamhetsutövare får dock anses ingå i tillsynsbegreppet. Att kontroll av regelefterlevnad sker i nödvändig utsträckning är själva basen för tillsynen. Tillsynsarbetet innefattar också att i kontakt med enskild arbeta främjande och förebyggande med information eller motsvarande i syfte att underlätta för verksamhetsutövaren att följa regelverken.

Kraven på en tillsynsmyndighet inom miljöbalkens område återfinns i miljötillsynsförordningen. Myndigheten ska ta fram en behovsutredning som omfattar myndighetens hela ansvarsområde, ett register över de objekt som behöver återkommande tillsyn och en tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken och som visar hur myndigheten har fördelat resurser mellan olika tillsynsområden och hur resurserna har anpassats efter tillsynsbehovet. En tillsynsmyndighet ska bedriva tillsynsarbetet effektivt och myndigheten ska utveckla personalens kompetens i tillsynsfrågor, samt också årligen följa upp och utvärdera sin verksamhet.

Tillsynsmyndigheter har enligt 26 kap. 2 § miljöbalken en skyldighet att skyndsamt anmäla överträdelser av bestämmelser i balken eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av balken till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts.

2.3 Tillsynsvägledande ansvar

Av 3 kap. miljötillsynsförordningen (2011:13) framgår att Naturvårdsverket ansvarar för tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser i frågor som rör myndighetens sakområden samt allmän tillsynsvägledning till myndigheter i frågor som avser tillämpningen av 26 och 30 kap. miljöbalken, dvs. tillsyn och miljöstraffsavgifter. Det innebär att myndigheten enligt 26 kap. 1 a § miljöbalken har ett ansvar för att dels utvärdera, följa upp och samordna tillsynen, dels ge råd och stöd till tillsynsmyndigheterna. Syftet med tillsynsvägledningen är enligt bestämmelsens andra stycke att säkerställa att tillsynen bedrivs ändamålsenligt.

Uppgiften att ge råd och stöd är den mest omfattande delen av tillsynsvägledningsuppdraget och sker i hög utsträckning genom skriftlig tillsynsvägledning via myndighetens webbplats men även genom inkommande frågor via kundtjänst och deltagande i handläggarträffar, produktion av handböcker samt genom att arrangera konferenser, kurser och webinarier m.m. Tillsynsvägledning i detta avseende sträcker sig till generell tolkning av bestämmelser, råd kring vilka underlag som kan behövas inför beslut samt stöd att hitta relevant praxis. Tillsynsmyndigheten ansvarar alltid för att hämta in ett tillräckligt underlag samt att göra de avvägningar och bedömningar som behövs när ett beslut ska tas.

2.4 Naturvårdsverket är en stor bidragsmyndighet

Naturvårdsverket beslutar om och betalar ut en stor mängd bidrag årligen, både till privata och offentliga aktörer.² Sedan starten av Klimatklivet år 2015 har 19,7 miljarder kronor fördelats med stöd av förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar (klimatklivsförordning) till över 27 500 investeringar som på olika sätt bidrar till grön omställning. Utgångspunkten för prövningen är att stöd ska ges till den eller de åtgärder som vid varje prövningstillfälle bedöms ge den största varaktiga minskningen av växthusgaser per investeringskrona.³ Utöver att stödet inte får ges till privatpersoner finns ingen begränsning i vilken typ av aktör som kan söka bidraget.⁴

En annan omfattande bidragsverksamhet på Naturvårdsverket är Ladda bilen, där stöd ges enligt förordningen (2019:525) om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon (Ladda bilen-förordningen). Ladda bilen-bidrag kan sökas av bostadsrättsföreningar, företag och andra organisationer som vill erbjuda laddning för elfordon till boende och anställda.

År 2021 fick Naturvårdsverket i uppdrag av regeringen att vidta nödvändiga åtgärder för genomförandet av Sveriges återhämtningsplan i den del av som avser Klimatklivet (inklusive Ladda bilen) och skydd av värdefull natur.⁵ Dessa delar av verksamheten är således delvis finansierade med medel från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens, vilket medför krav på Naturvårdsverket att se till att processerna för användning av medel och tillhörande villkor uppfyller de krav som ställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF-förordningen).⁶ Av artikel 22 RRF-förordningen följer att myndigheten har en skyldighet att vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda unionens ekonomiska intressen och för att säkerställa att användningen av medel i samband med åtgärder som stöds av medel från återhämtningsfonden är förenlig med tillämplig unionsrätt och nationell rätt, i synnerhet vad gäller förebyggande, upptäckt och korrigerande av bedrägerier, korruption och intressekonflikter.

Kraven som kommer med EU-finansieringen har medfört ett stort fokus på bedrägeribekämpning under de senaste åren. I synnerhet har frågorna varit föremål för att omfattande arbete inom myndighetens bidragshantering (se vidare avsnitt 4.5).

² För samlad information om vilka bidrag som finns och vem som kan söka, se Naturvårdsverkets webbplats <https://www.naturvardsverket.se/bidrag/> (hämtad 2025-05-30).

³ 4 § förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar.

⁴ 5 § förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar.

⁵ Det sistnämnda är dock inte ett bidrag.

⁶ Miljödepartementets beslut den 30 september 2021, M2021/01829.

3. Vad är brottsförebyggande arbete?

Det saknas en allmängiltig definition av brottsförebyggande arbete och brottsförebyggande åtgärder. Något förenklat kan detta sägas omfatta åtgärder som syftar till att minska risken för att brott alls ska inträffa genom att påverka orsakerna till eller förutsättningarna för brottsligheten. Det kan vara åtgärder som syftar till att påverka gärningspersonens motivation att begå brott, brottsobjekts lämplighet/lättillgänglighet eller ökad kontroll.⁷ Brottsbekämpande åtgärder är vidare än brottsförebyggande åtgärder, eftersom det även inkluderar åtgärder för att upptäcka, utreda och lagföra brott som redan har inträffat. Det är som utgångspunkt mer effektivt att motverka brottslighet genom förebyggande åtgärder än att genom i efterhand utreda och lagföra brott.⁸

Även åtgärder som inte sker med ett uttalat brottsförebyggande syfte kan ha en brottsförebyggande effekt. Det kan handla om åtgärder som skapar förutsättningar för att regler följs, t.ex. genom att tillhandahålla tydlig och tillgänglig information om vilka regelverk som gäller. Ett annat exempel är implementering av tydliga kontrollsystem och bedrivandet av effektiv tillsyn.⁹ Trots att åtgärderna syftar till att skapa regelefterlevnad i vidare bemärkelse kan de ha en brottsförebyggande effekt om överträdelser av reglerna i något avseende är kriminaliserat.

⁷ Se t.ex. prop. 2022/23:43 *Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*, s. 8 och 15.

⁸ SOU 2025:14 *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem*, s. 26.

⁹ SOU 2025:14 *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem*, s. 363.

4. Naturvårdsverkets pågående och planerade brottsförebyggande arbete

4.1 Myndighetens ansvar att vidta brottsförebyggande åtgärder

Naturvårdsverket har en bred och varierad verksamhet som spannar över många delar av miljöområdet. Detta i kombination med att myndigheten har flera olika roller gör att det brottsförebyggande arbetet ser olika ut i olika delar av myndigheten. Såväl vilka brott som kan förebyggas som vilka åtgärder som är relevanta att vidta skiljer sig åt.

Inledningsvis kan konstateras att Naturvårdsverket saknar ett uttryckligt uppdrag att vidta brottsförebyggande åtgärder i vid bemärkelse, exempelvis i myndighetens instruktion. Visst brottsförebyggande ansvar följer av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll, som ger ansvar till myndighetsledningen att se till att det finns en process för intern styrning och kontroll som även ska förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.¹⁰ Bestämmelsen ger dock inte något ansvar att vidta åtgärder för att förebygga annan typ av brottslighet. Stöd för att vidta brottsförebyggande åtgärder i andra avseenden framgår således av eller är nödvändig med anledning av annan lagstiftning eller andra uppgifter som myndigheten har till följd av exempelvis regeringsuppdrag.¹¹ Som framgår av de avgränsningar som myndigheten gjort (jfr avsnitt 1.2) kommer inte beröras sådana krav som följer för alla myndigheter med anledning av exempelvis upphandlingslagstiftningen eller Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter som informationssäkerhet, som kan ha brottsförebyggande verkan.

I detta avsnitt redovisas sådana åtgärder som myndigheten idag vidtar och/eller planerar som antingen är uttryckligen till för att förebygga brott eller som i övrigt har en tydlig brottsförebyggande verkan inom myndighetens sakområden.

¹⁰ 3 § förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

¹¹ Som exempel på lagstiftning som medför ett visst brottsförebyggande ansvar när det gäller miljöbrott kan nämnas 1 kap. 17 § miljötillsynsförordningen (2011:13), då Naturvårdsverket i egenskap av tillsynsvägläggande myndighet kan ses som en del i samverkan på nationell nivå.

4.2 Samverkan med andra myndigheter

4.2.1 Nätverksmyndighet i satsning mot organiserad brottslighet

I den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet (OB-satsningen) har samverkansmyndigheterna i uppdrag att gemensamt bekämpa den organiserade brottsligheten genom brottsförebyggande åtgärder, administrativa åtgärder, exekutiva åtgärder, lagföring och återtagande av brottsvinster. Arbetet baseras på ett antal regeringsuppdrag och är inte reglerat i författning.¹²

Naturvårdsverket ingår inte bland de tolv samverkansmyndigheterna, men är sedan 2023 nätverksmyndighet.

I samband med att Naturvårdsverket tillkom som nätverksmyndighet konstaterades att myndigheten är en viktig samverkanspart för att OB-satsningen ska kunna utveckla arbetet mot organiserad miljöbrottslighet med kopplingar till den kriminella ekonomin.¹³ Naturvårdsverket deltar löpande i arbetet och de åtgärder som vidtas. Naturvårdsverket deltar även i utvecklingsprojektet Vital som initierats inom ramen för OB-satsningen. Initiativet syftar till att stärka myndigheternas och kommunernas förmåga till samverkan utifrån organisatoriskt och brottsförebyggande perspektiv för att motverka avfallsbrottslighet.¹⁴ Vital kan därför sägas komplettera det regeringsuppdrag kring avfallsbrottslighet som beskrivs i avsnitt 4.3.1.

4.2.2 Samverkan kring gränsöverskridande avfallstransporter

Naturvårdsverket är sammankallande för en nationell samverkan kring gränsöverskridande avfallstransporter. Utöver Naturvårdsverket ingår Polismyndigheten, Tullverket, Åklagarmyndigheten (REMA), Kustbevakningen och de fem länsstyrelser som har ansvar för gränsöverskridande avfallstransporter dvs. Länsstyrelserna i Gävleborgs, Norrbottens, Stockholms, Skåne och Västra Götalands län. Samverkansmöten hålls två gånger per år, där deltagande myndigheter bl.a. diskuterar prioriteringar och vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra samverkan ytterligare. Samverkan har sin grund i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall, men mer specifik reglering av samverkan saknas. Av artikel 50 samma förordning följer även en uttrycklig skyldighet för medlemsstaterna att samarbeta med varandra för att underlätta förebyggande och upptäckt av olagliga

¹² SOU 2025:14 *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem*, s. 479.

¹³ Polismyndighetens rapport *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023* (2024) https://polisen.se/siteassets/dokument/organiserad_brottslighet/myndigheter-i-samverkan-mot-den-organiserade-brottsligheten-2023.pdf/download/?v=d603356506d43c0eb67950bf98d79114 (hämtad 2025-06-04).

¹⁴ Delredovisning från Naturvårdsverket m.fl. den 29 februari 2024 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 10.

avfallstransporter. Det kan konstateras att motsvarande skyldighet återfinns artikel 65 i den nya avfallstransportförordningen.¹⁵ Genom den nya avfallstransportförordningen inrättas även en särskild efterlevnadsgrupp för ändamålet och för att underlätta och förbättra samordningen av arbetet. Naturvårdsverket deltar i egenskap av behörig myndighet i arbetet i efterlevnadsgruppen. Arbetet är i uppstartsfasen men gruppen ska enligt förordningen sammanträda minst en gång om året. Även företrädare för andra relevanta institutioner, organ, byråer, nätverk kan bjudas till mötena eller delar av dem.¹⁶

4.2.3 Det nationella miljöbrottsrådet

Naturvårdsverket är initiativtagare till och sammankallande myndighet för det nationella miljöbrottsrådet som finns sedan 2021. Utöver Naturvårdsverket ingår länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Norrbottens län, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Brottsförebyggande rådet. Målet med miljöbrottsrådet är bl.a. att identifiera behov av åtgärder och samverkan samt att vid behov utarbeta strategier för att motverka och förebygga miljöbrott. Rådet har även som målsättning att lyfta behov av förändringar i lagstiftningen om det är påkallat.¹⁷

Grunden för den samverkan som sker inom miljöbrottsrådet är 1 kap. 17 § andra stycket miljötillsynsförordningen (2011:13), enligt vilken länsstyrelsen ska arbeta för samverkan mellan Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och de myndigheter som ansvarar för tillsyn enligt miljöbalken, för att förebygga brott mot miljöbalken och EU-förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde. Den lokala och regionala samverkan ska enligt bestämmelsen samordnas med myndigheternas samverkan på nationell nivå. Någon mer specifik reglering just om miljöbrottsrådet finns dock inte och inte heller något utpekat ansvar för Naturvårdsverket att vara sammankallande myndighet.

För att stärka tillsynsmyndigheternas förmåga inom miljöbrott och brottsförebyggande arbete har rådet tagit fram en utbildning om miljöbrottsarbete riktad till alla myndigheter som arbetar mot miljöbrott. Utbildningen finns åtkomlig som inspelade föreläsningar på Naturvårdsverkets webbplats och arbete pågår med att utveckla materialet.¹⁸

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1157 av den 11 april 2024 om transport av avfall, om ändring av förordningarna (EU) nr 1257/2013 och (EU) 2020/1056 och om upphävande av förordning (EG) nr 1013/2006. Artikel 65 i den nya förordningen om transport av avfall ska dock tillämpas först från och med den 21 maj 2026, jfr. artikel 86.

¹⁶ Artikel 66 Europaparlamentets och rådets förordning 2024/1157 av den 11 april 2024 om transport av avfall, om ändring av förordningarna (EU) nr 1257/2013 och (EU) 2020/1056 och om upphävande av förordning (EG) nr 1013/2006.

¹⁷ Se beskrivning i SOU 2025:14 *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem*, s. 475.

¹⁸ Naturvårdsverkets webbplats, <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/tillsyn-enligt-miljobalken/miljobrott/utbildning-om-miljobrott/> (hämtad 2025-06-09)

4.2.4 Samverkan inom den nationella operativa gruppen för artskydd

Naturvårdsverket ingår i den nationella operativa gruppen för artskydd (NOGA) som leds av Jordbruksverket. I gruppen ingår, utöver Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten (REMA), Tullverket, Kustbevakningen och länsstyrelserna. Den operativa gruppen har möten ca årligen och kan sammankallas vid behov. På mötena diskuteras både övergripande samverkansfrågor och specifika ärenden.¹⁹ Arbetet inom NOGA är inte författningsreglerat. Jordbruksverket har tidigare föreslagit att gruppen ska få ett permanent uppdrag och att den ska ges ett tydligare uppdrag, mandat och finansiering, vilket dock inte har genomförts.²⁰ Förslag som rör gruppens samverkansformer och mandat finns också i betänkande från artskyddsutredningen (SOU 2021:51).

4.2.5 Samverkansgrupp i arbetet med förebyggande av illegal jakt på stora rovdjur

Sedan 2019 ansvarar Naturvårdsverket för en samverkansgrupp för arbete som förebygger illegal jakt på stora rovdjur. Utöver Naturvårdsverket ingår representanter från Åklagarmyndigheten (REMA), Polismyndigheten, Statens veterinärmedicinska anstalt och länsstyrelserna. Samverkan är inte reglerad i författning eller uppdrag, utan bedrivs informellt med Naturvårdsverket som sammankallande myndighet.

Samverkansmöten hålls 2–3 gånger årligen och utgör ett forum för att lyfta myndighetsgemensamma övergripande frågor om förebyggande av illegal jakt som bl.a. lagstiftning, gemensamma riktlinjer och metodfrågor. Mötena ska även fungera som ett forum för återkoppling i samband med anmälningar, förundersökningar och åtal. Gruppen ska verka för gemensamma utbildningsinsatser på området.²¹

I december 2023 tog samverkansgruppen fram ett myndighetsgemensamt utredningsstöd för hantering av ärenden rörande misstanke om illegal jakt på stora rovdjur. Syftet med utredningsstödet är att tydliggöra vilka roller och ansvar respektive myndighet har, samt skapa förutsättningar att hitta effektiva och fungerande rutiner för samverkan kring ärenden gällande misstanke om illegal jakt på rovdjur och artskyddsbrott.²²

¹⁹ SOU 2021:51 *Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar*, s. 1338 (avsnitt 14.34).

²⁰ Jordbruksverket (2019), *Förslag på åtgärder för ett stärkt arbete mot artskyddsbrott*.

²¹ Naturvårdsverkets ärendenummer NV-09190-19.

²² Naturvårdsverkets ärendenummer NV-08225-22.

4.2.6 Deltagande i Rådet för skydd av Europeiska unionens finansiella intressen

Företrädare för Naturvårdsverket ingår i Rådet för skydd av Europeiska unionens finansiella intressen (SEFI-rådet).²³ Rådets uppgift är att främja en effektiv och korrekt användning av EU-relaterade medel och arbeta för att motverka bedrägerier, missbruk och annan oegentlig hantering av sådana medel i Sverige.²⁴ Detta sker bl.a. genom att rådet främjar samverkan mellan berörda myndigheter för att öka effektiviteten när det gäller att förebygga, upptäcka, utreda och vidta åtgärder vid misstanke om felaktig användning av EU-relaterade medel. Rådet är även ett forum för informations- och erfarenhetsutbyte, samt ska analysera och utvärdera insatserna på området.²⁵ Även om SEFI-rådets syfte är att motverka bedrägerier m.m. kopplat specifikt till hanteringen av EU-medel, främjar deltagandet även det brottsförebyggande arbetet när det gäller hantering av nationella medel eftersom många åtgärder som vidtas för att hindra bedrägerier är relevanta oavsett vilken finansiering som är aktuell.

4.3 Åtgärder mot avfallsbrottslighet

4.3.1 Pågående regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet

Den 16 juni 2022 gav regeringen tre uppdrag till Naturvårdsverket som alla avsåg ytterligare åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet.²⁶ Två av dessa redovisades året därpå medan det tredje alltså pågår. I det pågående uppdraget har Naturvårdsverket i uppdrag tillsammans med Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Kustbevakningen, Tullverket och fem länsstyrelser att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet. Naturvårdsverket har samordningsansvar för genomförandet. I uppdraget ingår att vid behov lämna nödvändiga författningsförslag för att underlätta samverkan och informationsutbyte. Delredovisningar av viktiga insatser, resultat och planerade åtgärder för efterföljande år har lämnats år 2023, 2024 och 2025. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 1 mars 2026 och är därmed på sitt sista år.

I de delredovisningar som gjorts inom uppdraget redogörs för ett stort antal åtgärder som syftar till att stärka arbetet mot avfallsbrottslighet. Det är både fråga om åtgärder som vidtagits och planeras av uppdragsmyndigheternas själva, och åtgärder som föreslås till regeringen. Delredovisningarna finns tillgängliga på

²³ Se 3 § förordningen (2015:745) om rådet för skydd av Europeiska unionens intressen.

²⁴ 1 § förordningen (2015:745) om rådet för skydd av Europeiska unionens intressen.

²⁵ 2 § förordningen (2015:745) om rådet för skydd av Europeiska unionens intressen.

²⁶ Uppdrag från Miljödepartementet den 16 juni 2022 till Naturvårdsverket m.fl. om ytterligare åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet (M2022/00531).

Naturvårdsverkets webbplats.²⁷ Naturvårdsverket hänvisar till dessa redovisningar för en samlad bild av uppdragsmyndighetens förslag och åtgärder på avfallsbrottsområdet. Det finns dock några pågående och planerade åtgärder i redovisningarna som myndigheten önskar framhålla även i detta sammanhang.

Utökad provtagning

Naturvårdsverket har tillsammans med övriga uppdragsmyndigheter påbörjat en utredning av tillsynsmyndigheternas möjlighet att genom avgifter få täckning för kostnader för provtagning och analys. Arbetet inkluderar att analysera vilka möjligheter till detta som finns idag och vid behov föreslå författningsändringar som behövs för full kostnadstäckning. Resultatet av analysen kommer att levereras som ett underlag till slutredovisningen 2026.²⁸

Ökad spårbarhet av avfallsflöden

I delredovisningen som lämnades 2024 bedömde myndigheterna att det behövs effektivare digitala system och ökad spårbarhet av avfallsflöden, samt att stöd behöver utvecklas för automatisk analys. Arbetet pågår bl.a. genom åtgärder för att underlätta andra myndigheters tillgång till uppgifter från det elektroniska register över uppgifter om farligt avfall som hålls av Naturvårdsverket (avfallsregistret), se ytterligare förslag på åtgärd i avsnitt 5.5.1.

Utöver att underlätta tillgången till uppgifter från avfallsregistret pågår arbete med att utreda förutsättningarna för ökad tillgång till data som beskrivs närmare i avsnitt 4.3.2.²⁹

Bättre kunskap om avfallsklassning

Det har identifierats ett behov av kunskapshöjning och vägledning hos tillsynsmyndigheterna avseende klassning av avfall för att öka möjligheterna att förebygga, upptäcka och motverka avfallsbrottslighet. För att uppnå detta har Naturvårdsverket påbörjat ett arbete med att se över och utveckla den befintliga vägledningen på området, vilket kommer att fortsätta under 2025.³⁰

Tydliggöra hur stoppregeln kan tillämpas

Att tillsynsmyndigheter kan förbjuda/stoppa en verksamhet inom miljöbalkens område är avgörande för att, när så krävs, kunna skydda människors hälsa och miljön och för att förhindra eller minimera stora irreversibla skador i miljön. Naturvårdsverket har genomfört ett arbete med att utveckla tillsynsvägledning för att tydliggöra hur stoppregeln lämpligast ska tillämpas. Naturvårdsverket har vid

²⁷ <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/regeringsuppdrag/pagaende-regeringsuppdrag/utveckla-den-myndighetsgemensamma-satsningen-mot-avfallsbrottslighet/> (hämtad 2025-05-30). Ärendenummer NV-06554-22.

²⁸ Delredovisning från Naturvårdsverket m.fl. den 27 februari 2025 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 12.

²⁹ Delredovisning från Naturvårdsverket m.fl. den 27 februari 2025 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 13.

³⁰ Delredovisning från Naturvårdsverket m.fl. den 27 februari 2025 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 15

analys av lagstiftningen konstaterat att befintlig lagstiftning i avgörande delar framstår som tillräcklig och att det främst är myndigheternas tillämpning av reglerna som brister i vissa fall. Arbeta pågår därför med att under 2025 ta fram kompletterande vägledning för att tydliggöra och exemplifiera användningen av stoppregeln.³¹

Gemensam kommunikationsstrategi för att förebygga avfallsbrott

Uppdragsmyndigheterna har tagit fram två kommunikationsstrategier för att förebygga avfallsbrott genom att få in fler tips till berörda myndigheter för att underlätta tillsyn och bygga bättre lägesbilder. Arbetet med kommunikationsstrategierna fortsätter under 2025. Den ena strategin berör arbetet med att få in fler tips från verksamma i näringslivet i avfallsbrottsutsatta branscher. I strategin listas prioriterade branscher, möjliga kommunikationsvägar, mottagare och lämpliga budskap. Den andra strategin berör arbetet med att få in fler tips från allmänheten om avfallsbrott. I strategin listas prioriterade undergrupper av allmänheten, möjliga kommunikationsvägar och lämpliga budskap och tidpunkter.³²

Förbättra tipshantering om avfallsbrott

Idag saknas enkel och tillgänglig information om hur branschen och allmänheten kan felanmäla och tipsa myndigheter i samband med att de upptäckt ett troligt avfallsbrott. Naturvårdverket planerar att utveckla myndighetens vägledning när det gäller tipshantering, bl.a. genom att sprida goda exempel från vissa kommuner.³³

4.3.2 Renare avfall

År 2024 vann Naturvårdverket tillsammans med Skatteverket och Bolagsverket en tävling (hackaton) anordnad av det myndighetsgemensamma programmet för offentlig samverkan för ökad digitalisering (eSam). Bidraget bestod av systemkonceptet ”Renare avfall” som kan beskrivas som ett analysverktyg som kan användas mot avfallsbrottslighet. Verktøjets primära syfte är att stötta och rikta in tillsynen mot verksamheter som utifrån utförda analyser av data från olika myndigheter uppvisar problematiska beteenden av olika slag. Sådana beteenden genererar sedan ”flaggningar” i tillsynsmyndigheternas stödsystem, vilket underlättar arbetet med riskbaserad tillsyn. När en verksamhet flaggats upp för tillsynsmyndigheten, kan det även skickas vidare andra berörda myndigheter, inklusive till berörd länsstyrelse om en kommun är operativ tillsynsmyndighet. Länsstyrelserna får då hjälp att upptäcka möjliga oegentligheter, men de kan också stötta tillsynsmyndigheten utifrån deras respektive befogenheter.

³¹ Delredovisning från Naturvårdverket m.fl. den 27 februari 2025 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 16

³² Delredovisning från Naturvårdverket m.fl. den 27 februari 2025 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 19.

³³ Delredovisning från Naturvårdverket m.fl. den 27 februari 2025 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet s. 27.

Efter vinsten för Renare avfall startade eSam ett initiativ där myndigheterna inom samverkan tillsammans utreder förutsättningarna för att realisera systemkonceptet. Naturvårdsverket är färdledare för den första fasen av arbetet som är tänkt att pågå under 2025, och som har som mål att ta fram en förankrad lösningsbeskrivning, inklusive utredning av de juridiska förutsättningarna för lösningen och beskrivning av vilka kostnader en realisering är förknippad med. När första fasen är avslutad kommer styrgruppen, som består av representanter från Naturvårdsverket, Bolagsverket, Skatteverket, länsstyrelserna och Sveriges kommuner och regioner (SKR), att besluta om en andra fas i arbetet ska inledas.

4.4 Åtgärder inom ramen för tillsynsvägledning

4.4.1 Inledning

En stor del av tillsynen enligt miljöbalken bedrivs på regional nivå av landets 290 kommuner och 21 länsstyrelser. Även om tillsynen syftar till att kontrollera regelefterlevnad i vid bemärkelse och det är långt ifrån alla regelöverträdelser som är brottsliga, har tillsynen en viktig roll i det brottsförebyggande arbetet. En effektiv och välriktad tillsyn ökar möjligheterna att upptäcka brott som redan har begåtts, vilket i sig kan antas ha en avhållande effekt när det gäller benägenheten att begå brott.³⁴ Tillsynen ger också en möjlighet att identifiera brister som beror på okunskap och korrigera ageranden som, om de skulle fortgå, hade kunnat leda till mer allvarliga och brottsliga överträdelser.

Som beskrivits i avsnitt 2.3 har Naturvårdsverket en tillsynsvägledande roll för kommuner och länsstyrelser i frågor som rör myndighetens sakområden, och även en allmän tillsynsvägledning till myndigheter i frågor som avser tillämpningen av bestämmelser om tillsyn och miljöstraffsavgifter i miljöbalken.

Naturvårdsverket har därmed goda möjligheter att vidta åtgärder för att sprida kunskap om brottslighet och brottsförebyggande arbete till tillsynsmyndigheter, och även att styra dessas arbete till områden där brottsförebyggande åtgärder är av särskild vikt. Rollen som tillsynsvägledande myndighet och arbetet utvecklas löpande. Några åtgärder av särskild betydelse för det brottsförebyggande arbetet önskas dock framhållas i detta avsnitt. Mot bakgrund av den problembild som ligger till grund för uppdraget fokuseras på åtgärder som förebygger brott som begås uppsåtligt.

4.4.2 Den nationella tillsynsstrategin

Naturvårdsverket ska enligt 3 kap. 19 § miljötillsynsförordningen (2011:13) i samverkan med centrala tillsynsvägledande myndigheter se till att det finns nationella mål för tillsynen enligt miljöbalken och en strategi för att uppnå de

³⁴ SOU 2025:14 *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem*, s. 252.

målen (nationell tillsynsstrategi). Strategin främjar tillsyn inom områden som ur ett nationellt perspektiv är extra angelägna under strategins period. Varje nationell tillsynsstrategi ska omfatta en period om fyra år. Den ska även ses över vid behov, dock minst en gång varje år.³⁵

Strategin innehåller sju tillsynsområden och alla dessa har inringade fokusområden med tillhörande preciseringar kopplade till sig. Till varje fokusområde finns ett nationellt effektmål för tillsynen. Preciseringarna utgör strategi för att uppnå effektmålen. I den nu gällande tillsynsstrategin, som gäller för åren 2022–2025 finns inom tillsynsområdet avfall ett fokusområde som avser illegal avfallshantering. Som effektmål kopplat till fokusområdet nämns t.ex. att tillsynsmyndigheternas förmåga att upptäcka illegal avfallshantering ökar, och att tillsynsinsatser för att förbygga och upptäcka brott inom avfallshantering sker koordinerat genom regional miljöbrottsamverkan. Ett annat fokusområde för perioden är masshantering, dvs. hantering av massor som uppstått till följd av t.ex. exploatering och som under vissa förhållanden är att betrakta som avfall. De tillsynsvägledningar som nämns nedan i avsnitt 4.4.4 och 4.4.5 är exempel på åtgärder som vidtagits till följd att illegal avfallshantering och masshantering har lyfts som åtgärder i den nationella tillsynsstrategin.

I den nya tillsynsstrategin som har beslutats för perioden 2026–2029 tillkommer ett antal nya fokusområden där myndigheten har sett ett behov av ökad tillsyn och fokus på brottsförebyggande arbete.

4.4.3 Förtydligad vägledning kring tillsynsuppdraget

Kunskapen kring miljöbrottslighet och resurserna skiljer sig åt mellan de kommuner och länsstyrelser som bedriver tillsyn. Även tillsynsmyndigheternas tolkning av vad tillsynsuppdraget innebär skiljer sig åt. Tillsynsvägledningen har en viktig roll när det kommer till att samordna tillsynen och ge stöd i att tolka tillsynsuppdraget. Sedan lång tid finns tendenser att tillsynen inom miljöbalkens område bedrivs tillitsbaserat med fokus på verksamhetsutövers egenansvar snarare än genom regelrätta kontroller av efterlevnad av lagstiftningen. Detta påverkar tillsynsmyndigheternas möjlighet att upptäcka brottsligt agerande som begås uppsåtligen av verksamhetsutövare, eftersom det finns incitament för verksamhetsutövare att dölja detta.

Det pågår ett arbete inom Naturvårdsverkets tillsynsvägledning med att stärka tillsynsmyndigheternas förmåga att vidta mer kontrollerande tillsynsåtgärder, t.ex. genom inspektioner. Konkreta åtgärder som har vidtagits för att vägleda tillsynsmyndigheterna i denna riktning är uppdateringar av tillsynsvägledningar och nya fokusområden i den nationella tillsynsstrategin (se avsnitt 4.4.2) om planering och genomförande av inspektioner.

³⁵ 3 kap. 20 § miljötillsynsförordningen (2011:13).

4.4.4 Tillsynsvägledning om misstänkt illegal avfallshantering

Naturvårdsverket har sedan år 2023 en särskild vägledning publicerad på myndighetens webbplats om hur tillsyn kan bedrivas mot misstänkt illegal avfallshantering.³⁶ Vägledningen riktar sig huvudsakligen till tillsynsmyndigheter som bedriver tillsyn mot verksamheter där illegal avfallshantering kan förekomma, och syftar till att underlätta för tillsynsmyndigheterna att upptäcka och förhindra illegal avfallshantering som annars riskerar att orsaka allvarliga skador i miljön samt stora samhällskostnader. Det framhålls att en riskbaserad urvalsmetodik bör användas vid uppsökande tillsyn för att öka möjligheterna att upptäcka och agera mot verksamheter som bedriver illegal avfallshantering. Arbete med att utveckla vägledningen pågår löpande och planer finns på att fördjupa vägledningen på så sätt att stöd ges specifikt för vissa kategorier av avfall.

4.4.5 Tillsynsvägledning om masshantering och användning av massor i anläggningsarbete

Det uppstår stora mängder massor i samhället, till exempel som en följd av exploatering, nybyggnation, underhåll av infrastruktur och vissa industriella processer. Massorna är under vissa omständigheter att betrakta som avfall. Som en åtgärd föranledd av att masshantering lyfts som ett fokusområde i den nationella tillsynsstrategin tog Naturvårdsverket år 2023 fram en tillsynsvägledning just för hantering av massor. Naturvårdsverket har även lett en tillsynskampanj som pågår fram till september 2025 om tillsyn av masshantering inom olika typer av verksamheter, som fokuserar på kontroll av att hantering, lagring och behandling sker i överensstämmelse med meddelade försiktighetsmått/villkor samt övriga relevanta regelverk.³⁷

4.4.6 Uppdrag att lämna förslag på digitala lösningar för tillsynsvägledningen

I december 2024 fick Naturvårdsverkets tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Statens jordbruksverk och länsstyrelserna i uppdrag att lämna förslag på digital lösning för tillsynsvägledning (KN2023/00988 och KN2024/02498).

I uppdraget ingår att lämna förslag på en eller flera lösningar avseende effektiv myndighetsgemensam digital tillsynsvägledning och digital uppföljning och utvärdering av tillsyn. Det finns två mål inom uppdraget: det ena avser råd och stöd och har som vision att alla som arbetar med tillsyn enkelt och samlat ska hitta tillsynsvägledning och annat stöd. Det ska även finnas möjlighet till erfarenhetsutbyte så att planering och genomförande av tillsynsuppdraget

³⁶ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/illegal-avfallshantering/> (hämtad 2025-05-26), ärendenummer NV-01703-22.

³⁷ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avfall/atervinning-av-avfall-i-anlaggningsarbeten/> (hämtad 2025-06-12).

underlättas, vilket kan bidra till en mer likvärdig och effektiv tillsyn. Det andra målet är att införa digitaliserad och automatiserad uppföljning av tillsynen. Redovisning av uppdraget skedde den 19 maj 2025.³⁸

Om de förslag som lämnas i uppdraget genomförs kommer det att öka tillsynsmyndigheternas möjligheter att bedriva effektiv tillsyn.

4.5 Åtgärder för att förebygga artskyddsbrott m.m.

Artskyddsbrottslighet omfattar fridlysningsbrott samt brott som gäller handel, preparering och förevisning. Nationell samverkan om artskyddsbrott sker i form av NOGA-gruppen (Nationella Operativa Gruppen för Artskydd) som administreras av Jordbruksverket, se avsnitt 4.2.4. Samverkan till förebyggande av artskyddsbrott sker även inom den nationella samverkansgrupp mot illegal jakt på stora rovdjur som beskrivs i avsnitt 4.2.5. I det följande beskrivs Naturvårdsverkets pågående arbete för att förebygga artskyddsbrottslighet.

4.5.1 Fridlysning

Det brottsförebyggande arbetet med fridlysning handlar till stor del om vägledning om de nationella och internationella regler som reglerar fridlysningen, både vägledning om tolkning av bestämmelser och tillsynsvägledning. Länsstyrelserna är tillsynsmyndigheter som genomför den dagliga ärendehantering och är den största vägledningsavsnämaren. Naturvårdsverket deltar i vissa miljöprövningsärenden genom att granska underlag som gäller påverkan på fridlysta arter. Vidare bistår Naturvårdsverket domstolar med underlag om hur regelverket bör tolkas. Samverkan med andra nationella myndigheter som Skogsstyrelsen syftar till utbyte av information, kalibrering av bedömningar och till att ta fram gemensamma vägledningar. Naturvårdsverket medverkar också i internationella samverkansgrupper för EU:s art- och habitatdirektiv, fågeldirektiv och miljötillsyn. Naturvårdsverket arrangerar årligen en handläggarkonferens för länsstyrelserna och de nationella myndigheter som arbetar med frågorna. Dessutom anordnar Naturvårdsverket webinarier och kurser som stöd för länsstyrelserna.

4.5.2 Handel, preparering och förevisning

Liksom när det gäller fridlysningen handlar det brottsförebyggande arbete främst om vägledning till länsstyrelserna, som är prövnings- och tillsynsmyndigheter för zoobutiker, konservatorer och djurparker. Vägledningen gäller främst tolkning av artskyddsförordningen. De arter som berörs är fåglar som förekommer vilt inom EU, arter som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv samt CITES-listade arter. Vägledningar tas vanligen fram i samverkan med övriga berörda myndigheter.

³⁸ Naturvårdsverkets m.fl. redovisning den 19 maj 2025 Förslag på digitala lösningar för tillsynsvägledning (NV-00410-24).

Naturvårdsverket arrangerar årligen en handläggarkonferens för länsstyrelserna och de nationella myndigheter som arbetar med frågorna. Dessutom anordnar Naturvårdsverket regelbundet webinarier och kurser som stöd för berörda myndigheter.

Naturvårdsverket har under många år medverkat vid mässor för att informera besökarna om gällande regler. Generell information om artskyddsregler finns på vår webbplats, som vänder sig till allmänheten och verksamhetsutövare.

Inom CITES-konventionen deltar Naturvårdsverket i omfattande internationell samverkan, främst inom EU men också globalt. Samverkan finns också om EU:s zoodirektiv.

Utöver samverkan inom NOGA-gruppen bistår Naturvårdsverket med underlag i polisutredningar och domstolsärenden. Handläggning av remisser som gäller import och export av CITES-listade arter ingår också i Naturvårdsverkets ansvar.

4.5.3 Invasiva arter (IAS)

Naturvårdsverket är nationellt ansvarig myndighet för invasiva främmande arter på land. Naturvårdsverket ska vägleda länsstyrelsen, andra myndigheter och aktörer i samhället i tillämpningen av förordningar, lagar och regler som rör invasiva främmande arter. Naturvårdsverket ska också ta fram kunskapsunderlag och göra olika bedömningar inom området.

Naturvårdsverket har ansvar för att ta fram hanteringsåtgärder som ska gälla för de EU-listade arter som bedöms ha stor spridning på land. De arter med stor spridning som omfattas av Naturvårdsverkets ansvar är för närvarande jätteloka och jättebalsamin. Bland de åtgärder som Naturvårdsverket arbetar fram för dessa arter ingår föreskrifter och vägledning, bland annat om hur arbetet ska planeras och bedrivas i olika områden, samt metoder för utrotning eller populationsbegränsning.

Naturvårdsverket är ansvarig prövningsmyndighet för tillståndsansökningar när det gäller invasiva främmande arter på land. Tillstånd kan ges till verksamheter för att bedriva forskning på invasiva främmande arter eller till att "ex situ-bevara" sådana arter. Tillstånd kan också sökas för vetenskaplig verksamhet och efterföljande medicinsk användning.

4.5.4 Tillsynskampanjer enligt den nationella tillsynsstrategin 2026–2029

För att effektivisera länsstyrelsernas tillsynsuppdrag ingår arbetet med att bekämpa invasiva främmande arter som ett fokusområde i den nationella tillsynsstrategin 2026–2029 (se avsnitt 4.4.2). På motsvarande sätt omfattar strategin länsstyrelsernas tillsyn av vissa typer av handel med hotade arter. Under strategins giltighetstid planeras fokuserade kampanjer för tillsyn av handel med ål, levande reptiler och hälsokost. Inför varje kampanj ska befintligt vägledningsmaterial uppdateras och länsstyrelserna får möjlighet att delta i kurser om varje specifikt tillsynsområde.

4.6 Jägarexamen och förtydliganden kring jaktkort

Av 49 § jaktförordningen (1987:905) framgår att den som jagar är skyldig att betala viltvårdsavgift. Naturvårdsverket tillhandahåller jaktkort som bevis på att viltvårdsavgiften betalats. Eftersom lösandet av jaktkort är en förutsättning för laglig jakt är den vägledning som Naturvårdsverket tillhandahåller kring reglerna av betydelse utifrån ett brottsförebyggande perspektiv. Myndigheten tillhandahåller tydlig information på webbplatsen kring vilka regler som gäller.

Enligt 2 kap. 4 § vapenförordningen (1996:70) krävs för tillstånd till innehav av jaktvapen att sökanden avlagt prov som visar att han eller hon har grundläggande kännedom om jakt och viltvård och kan handha vapnet. Provet ska avläggas inför en provledare som förordnats av Polismyndigheten efter förslag av Svenska jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund/Landsbygdens jägare. Naturvårdsverket får enligt bestämmelsen meddela närmare föreskrifter om provet, vilka finns i Naturvårdsverkets föreskrifter om jägarexamen (NFS 2015:10). Naturvårdsverkets ansvarar både för innehållet i och utformningen av det teoretiska provet.³⁹ Digitaliseringen av provet och myndighetens arbete när det gäller utformning av frågor är starkt brottsförebyggande eftersom det minskar risken för att en olämplig person tar jägarexamen, och beviljas tillstånd till innehav av jaktvapen. Utvecklingen av provet sker löpande.

4.7 Åtgärder för att förebygga bedrägerier m.m. i bidragshanteringen

4.7.1 Allmänt om vidtagna åtgärder inom verksamhet för bidragsgivning

Som beskrivits i avsnitt 2.4 är bidrag som betalas ut enligt klimatklivsförordningen och Ladda bilen-förordningen delvis finansierade med medel som kommer från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF). EU-finansieringen har medfört ökade krav på Naturvårdsverket att vidta åtgärder för att skydda EU:s ekonomiska intressen och säkerställa att användningen av medel är förenlig med EU-rätten och nationell rätt, i synnerhet vad gäller förebyggande, upptäckt och korrigering av bedrägerier, korruption och intressekonflikter.⁴⁰ Kraven får även påverkan på hantering av nationella medel, eftersom finansieringen endast delvis sker med EU-medel. En komplicerande faktor är att de olika regelverken, EU-rättsakter å ena sidan och nationella stödförordningar å andra sidan, kan ge olika rättsligt stöd för att exempelvis implementera kontroller. Detta utvecklas i avsnitt 5.3.1.

³⁹ 12 § NFS 2015:10.

⁴⁰ Jfr. artikel 22 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens

En särskild arbetsgrupp har inrättats på myndigheten bestående av representanter från flera enheter, som ansvarar för att ta del av information från SEFI-rådet (se avsnitt 4.2.6), Ekonomistyrningsverket och andra aktörer som tillhandahåller vägledning av relevans för arbetet med att bekämpa bedrägerier och oegentligheter, och sprida informationen inom myndigheten.

Inom Naturvårdsverkets bidragsverksamhet har ett omfattande arbete genomförts med att säkerställa att myndighetens bidragshantering sker på ett rättssäkert och effektivt sätt. Detta innefattar åtgärder som syftar till att minska risken för bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet i bidragsverksamheten genom kontroller av sökanden och den åtgärd som stöd söks för.

Exempel på åtgärder som redan har implementerats och är pågående är:

- Åtgärder för att, på ett mer tillförlitligt sätt, verifiera sökandens identitet och för att säkerställa att stödsökanden är den som den utger sig för att vara.
- Utredning av sökandens ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att genomföra den åtgärd som stöd söks för i syfte att säkerställa att till exempel företaget inte används som brottsverktyg.
- Kontroller för att identifiera dubbelfinansiering genom avstämning med till exempel andra myndigheter, listor och Financial Transparency System.
- Kontroller för att identifiera intressekonflikter avseende medarbetare. Detta genom att kontrollera att medarbetare som bereder eller fattar beslut i ärenden inte är företrädare eller verklig huvudman för stödsökanden.
- Utbetalning först efter att kostnaderna uppstått i vissa fall, för att undvika att stora belopp betalas ut i förskott utan att åtgärden sedan genomförs.
- Inom ramen för Ladda bilen får inte samma handläggare både hantera ansökan om bidrag och begäran om utbetalning.
- Inom ramen för Klimatklivet är ett arbetssätt som innebär att två handläggare alltid ska delta i handläggningen under implementering.
- Efterkontroller används i större utsträckning, detta framför allt i form av digitala möten och fysiska platsbesök.
- Retroaktiva kontroller genomförs i större utsträckning. I vissa fall på samtliga ärenden och i andra fall med stickprov som urvalsmetod beroende på vad som ska kontrolleras.

I följande avsnitt 4.7.2 beskrivs förslag på ytterligare åtgärder som myndigheten överväger att vidta för att minska risken för bedrägerier m.m. i bidragshanteringen.

4.7.2 Projekt om effektiv och rättssäker bidragshantering

Under hösten 2024 initierades ett projekt på Naturvårdsverket i syfte att ytterligare stärka myndighetens bidragshantering för att säkerställa att den är effektiv, rättssäker och uppfyller kraven i RRF-förordningen. En del av projektets uppdrag är att föreslå åtgärder i form av bland annat ytterligare kontroller av stödsökanden som syftar till att minska risken för att myndighetens bidrag utnyttjas för

bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet. Projektet kommer även att tillhandahålla underlag som beskriver behoven av digital utveckling som ska tidseffektivisera genomförandet av riskbedömningar och kontroller.

Arbetet inom projektet pågick till den 30 juni 2025 och myndigheten kommer framöver att besluta om vilka av förslagen som ska genomföras och påbörja implementeringen av dessa. Det är ännu inte bestämt vilka åtgärder och kontroller som kommer att föreslås och inte heller vilka av dessa som kommer att genomföras. I det följande beskrivs några av de åtgärder som övervägs inom ramen för projektet.

- Användning och bedömning av nyckeltal för att bland annat identifiera stödsökanden som inte har för avsikt att genomföra de projekt som stöd söks för. Detta för att, genom en riskbedömning enligt nedan, kunna genomföra fördjupade kontroller och därigenom både öka identifieringen av misstänkta brott och möjligheten till att besluta om återkrav.
- En arbetsprocess som beskriver hur riskbedömning och granskning av bidragsärenden ska gå till för att upptäcka och förhindra bedrägeri, korruption, dubbelfinansiering och intressekonflikter. Processen tar avstamp i kraven i RRF-förordningen, men är framtagen för att kunna appliceras på en majoritet av verkets bidrag. Arbetsprocessens huvudsakliga struktur består av följande delar:
 - Riskbedömning
 - Fördjupad granskning (sker löpande under prövningen av ärendet)
 - Riskklassificering
 - Fastställande av villkorsbestämmelser
 - Granskning av läges- och slutrapporter (i de fall det är möjligt för det aktuella stödet)
 - Kontroll i samband med utbetalning av stödet
 - Efterkontroll

Exakt vilka kontroller som föreslås göras i respektive steg av arbetsprocessen berörs inte närmare i denna redovisning.

- Inrättande av en särskild antibedrägerigrupp på myndigheten med övergripande ansvar för att bland annat koordinera arbetet mot bedrägerier, verka för en ökad medvetenhet kring bedrägerier på myndigheten samt att bistå i det fortsatta arbetet med att utveckla kontroller för att motverka bedrägerier.
- Utveckling av processen och tillhörande vägledningar för att anmäla misstanke om brott. Detta i syfte att öka medvetenheten hos verkets anställda och för att bli bättre på att identifiera misstänkta brott.

4.7.3 Utredning av möjlighet till tipsfunktion

Inom ramen för projektet för effektiv och rättssäker bidragshantering har det identifierats ett behov av en funktion för externa parter att lämna tips om fusk eller andra oegentligheter som avser myndighetens verksamhet, utanför de visselblåsarfunktioner som myndigheten har enligt lagen (2021:890) om skydd för

personer som rapporterar om missförhållanden. Att ha en tipsfunktion ger myndigheten möjligheten att på ett sammanhållet sätt hämta in och agera på signaler om fusk och bedrägerier som annars skulle vara svåra att upptäcka i ordinarie hantering. Det hjälper inte bara till att upptäcka och återkräva statliga medel som betalats ut på felaktiga grunder. Det medverkar också till kunskapsuppbyggnad inom myndigheten och i sin tur ett förebyggande arbete om var felen finns och vilka fel det avser.

Ett arbete pågår med att utreda såväl de praktiska som de juridiska förutsättningarna för att implementera en sådan tipsfunktion, antingen specifikt inom bidragsverksamheten eller som en generell funktion för samtliga myndighetens sakområden.

4.8 Åtgärder för att förebygga bedrägerier m.m. vid intrångsansättning

Enligt 31 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) har fastighetsägaren rätt till ersättning på grund av beslut om områdesskydd (t.ex. nationalpark eller naturreservat) som innebär att mark tas i anspråk eller pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras. Länsstyrelsen upprättar en överenskommelse med berörd fastighetsägare om ersättningen, överenskommelsen är dock villkorad av Naturvårdsverkets godkännande. Det erbjudna ersättningsbeloppet för berört fastighetsområde är bedömt av en av Naturvårdsverket upphandlad oberoende värderingskonsult. Naturvårdsverket godkänner och betalar ut ersättningen genom ett beslut där handläggaren och berörd chef undertecknar godkännandet.

Om parterna inte kommer överens om ersättningsbeloppet kan fastighetsägaren stämma staten i domstol och få ersättningen prövad där. Naturvårdsverket betalar ut den beslutade ersättningen på samma sätt som vid en överenskommelse.

Under en period har flera avtal finansierats med medel från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. Precis som för Klimatklivet och Ladda bilen har detta medfört ett ökat fokus på åtgärder för att förebygga bedrägerier m.m. i syfte att efterleva de krav som RRF-förordningen uppställer.

Ett stort arbete har gjorts på Naturvårdsverkets fastighetsenhet för att identifiera vilka bedrägeririsker som finns i hanteringen och vilka åtgärder som kan vidtas för att motverka dessa. En åtgärd som har vidtagits inom ramen för detta arbete är framtagande av en rutin tillsammans med länsstyrelserna för kontroller gällande att fastighetsägarens förbindelser fullgjorts vid bildande av naturreservat på intrångsansatt fastighet.⁴¹ Rutinen innehåller en beskrivning av vilka kontroller som ska göras för att säkerställa att fastighetsägaren efterlever de förbindelser som följer av överenskommelsen om intrångsansättning, och vilka åtgärder som ska

⁴¹ Naturvårdsverket ärendenummer NV-05417-24.

vidtas för det fall att det vid en kontroll visar att en fastighetsägare brustit i efterlevnaden.

Utöver ovanstående rutin har enheten infört en internkontroll, där handläggare som inte är involverade i markersättningsprocessen gör stickprov och kontrollerar de utvalda ärendenas underlag, från värdering till avtal och utbetalning.

Sedan tidigare finns en kravställning vid upphandling av dessa värderingskonsulttjänster (upphandlas av Naturvårdsverket) för att säkerställa den externa värderingskonsultens oberoende. Dessutom har Naturvårdsverket sedan många år tillbaka ett arbetssätt som innebär att flera personer på respektive myndighet är involverade i samma ärende och att en handläggare granskar de värderingar som har utförts av konsult för att i möjligaste mån säkerställa att de är korrekta.

4.9 Kategoribaserade inköp och uppförandekod inom Naturvårdsverkets internationella arbete

Naturvårdsverket deltar i och bidrar med expertkunskap till det arbete som regeringen bedriver inom EU och internationellt. Naturvårdsverket har en drivande roll i projektsamarbeten med utvecklingsländer gällande bland annat stärkt kapacitet för EU-tillnärmning, naturskydd och luftkvalitetsförvaltning hos våra partnerländer i EU:s närområde, inklusive Ukraina. Naturvårdsverket har även bidragit till stärkt förmåga hos partnermyndigheter i flera länder i Afrika, Sydamerika och Asien vad gäller frågor som hantering av miljöaspekter inom gruvförvaltning, klimatrapportering och hållbar stadsplanering.

Inom detta arbete behöver ibland inköp göras av tjänster där leverantörerna finns i korruptionsutsatta länder, vilket ställer särskilda krav på åtgärder för att förebygga risker för korruption. Naturvårdsverket arbetar kategoribaserad med inköp och under 2024 har ett kategoriinitiativ för underkategorin ”Lokalt stöd vid internationella uppdrag” genomförts. Underkategorin omfattar inköp av tjänster som utförs/levereras utanför Sverige, och av utländska leverantörer.

Arbetet har bland annat berört frågor om kontroll av anbudsgivare och leverantörer i upphandlingsprocessen, ansvar och kontrollmöjligheter för underleverantörer i eventuella leverantörskedjor och framtagande av uppförandekoder för att säkerställa efterlevnad av de krav som ställs på Naturvårdsverket i Sida-finansierade projekt.

Utöver den uppförandekod som har tagits fram specifikt för leverantörer pågår ett arbete med att ta fram en mer generell uppförandekod avsedd för Naturvårdsverkets internationella arbete som omfattar såväl medarbetare som arbetar med dessa frågor som samarbetspartners och andra aktörer som involveras.

4.10 Åtgärder med anledning av uppgiftsskyldighet till brottsbekämpande myndigheter

Den 1 april 2025 trädde lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i kraft. Naturvårdsverket är en av de statliga myndigheter som har en skyldighet enligt 5 § att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter som behövs i den brottsbekämpande verksamheten. Detta innebär att Naturvårdsverket både på begäran av en brottsbekämpande myndighet och på eget initiativ behöver lämna sådana uppgifter förutsatt att uppgiften inte är sekretessreglerad och det står klart att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut.

Tröskeln för utlämnande är förhållandevis låg och det är enligt förarbetena tillräckligt att uppgiften kan kopplas till ett konstaterat behov eller ett behov som typiskt sett kan förväntas finnas i mottagarens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka brottslighet eller att utreda eller lagföra brott. Utöver uppgifter om misstänkta redan begångna brott kan även till exempel uppgifter om att en myndighet inom ramen för sitt uppdrag uppmärksammar något som kan vara en indikation på brottsligt syfte eller upplägg.⁴²

Med anledning av myndighetens skyldigheter enligt ovan har myndigheten initierat ett arbete med att implementera nya rutiner och arbetssätt för att dels hantera begäranden från brottsbekämpande myndigheter, dels för att på eget initiativ kunna identifiera uppgifter som de brottsbekämpande myndigheterna kan vara intresserade av att få del av. Arbetet innefattar, förutom revidering och implementering av rutiner och vägledningar även bland annat interna utbildningsinsatser samt rättsliga utredningsåtgärder till följd av den nya uppgiftsskyldigheten. Myndigheten utreder även parallellt möjligheten till att utveckla automatiserade utlämnanden från de register som myndigheten håller.

⁴² Prop. 2024/25:65 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen, s. 205.

5. Utveckling av Naturvårdsverkets brottsförebyggande arbete och förslag till regeringen

5.1 Inledning

I detta avsnitt beskrivs brottsförebyggande åtgärder som Naturvårdsverket har identifierat att myndigheten kan vidta eller som skulle kunna vidtas om myndigheten får förutsättningar att genomföra dem, men som i nuläget inte pågår eller planeras. Vidare beskrivs de hinder som identifierats och i förekommande fall förslag på åtgärder för att möjliggöra fortsatt utveckling av det brottsförebyggande arbetet.

5.2 Samverkan i brottsförebyggande frågor

5.2.1 Författningsreglering av samverkan

Som framgår av avsnitt 4.2 är den samverkan som sker mellan myndigheter i brottsförebyggande frågor till stor del oreglerad eller styrs genom regeringsuppdrag. Det kan i vissa fall medföra att arbetet prioriteras ner i relation till myndigheternas andra uppgifter. För att uppnå långsiktighet i arbetet och öka förutsättningarna för prioritering anser Naturvårdsverket att samverkan mellan myndigheterna i brottsförebyggande frågor bör författningsregleras i högre utsträckning.

I miljöstraffrättsutredningens betänkande *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem* (SOU 2025:14) lämnas förslag på reglering av samverkan kring miljöbrottslighet. Enligt förslaget ska Polismyndigheten ansvara för en nationell samverkansfunktion som har i uppdrag att löpande identifiera, kartlägga och analysera riskerna och metoderna för miljöbrottslighet. Den föreslås också få i ansvar att ta fram en årlig nationell lägesbild för miljöbrottsligheten, fungera som ett forum för informationsutbyte och kunskapsöverföring om miljöbrottslighet samt utbyta information och kunskap med de regionala samverkansfunktionerna

(länsstyrelserna).⁴³ Naturvårdsverket är positiv till att samverkan mellan myndigheter kring miljöbrottslighet stärks och författningsregleras på det sätt som föreslås i betänkandet och även till att Polismyndigheten ges ansvar för att samordna arbetet i den nationella samverkansfunktionen.

I miljöstraffrättsutredningens betänkande lämnas även andra förslag som kan ha stor betydelse för förebyggandet av miljöbrott, bl.a. förslag på företagsbotsregister som kan ha betydelse för tillsynsmyndigheternas möjlighet att bedriva riskbaserad tillsyn.⁴⁴ Naturvårdsverket kommer att lämna remissyttrande över utredningens förslag senast den 31 augusti 2025 och hänvisar i övrigt till detta för en redogörelse av myndighetens inställning till de förslag som lämnas.⁴⁵

De förslag som lämnas i betänkandet *En ny nationell myndighet för viltförvaltning* (SOU 2025:50) får stor påverkan på Naturvårdsverkets brottsförebyggande arbete när det gäller jakt- och viltfrågor, inklusive på samverkan mellan berörda myndigheter i brottsförebyggande frågor. I betänkandet konstateras att möjligheten för att förbättra statens förutsättningar att förebygga, upptäcka och utreda jaktbrott kräver ökad samordning mellan Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, länsstyrelserna och Viltförvaltningsmyndigheten som utredningen föreslår ska upprättas. Det föreslås därför att regeringen bör ge i uppdrag åt Viltförvaltningsmyndigheten att i samverkan med dessa myndigheter och även Brottsförebyggande rådet, utreda hur myndigheten tillsammans med andra kan förstärka arbetet för att förebygga jaktbrott.⁴⁶ Naturvårdsverket hänvisar till myndighetens remissyttrande över utredningens förslag för en redovisning av myndighetens inställning (ärendenummer NV-25-031237).

En förutsättning för att samverkan mellan myndigheter i brottsförebyggande frågor ska kunna genomföras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt är att myndigheterna har möjlighet att utbyta information utan hinder av sekretess. Naturvårdsverket ser i detta sammanhang positivt på de möjligheter som förslagen i propositionen 2024/25:180 *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbetydande bestämmelse* skulle medföra, som både ökar sannolikheten att information som är av betydelse för Naturvårdsverkets brottsförebyggande arbete når myndigheten, och ökar möjligheten för Naturvårdsverket att lämna vidare uppgifter som kan vara av relevans för en annan myndighets brottsförebyggande arbete.

⁴³ SOU 2025:14 *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem*, s. 486 f.

⁴⁴ SOU 2025:14 *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem*, s. 431 f. Detta är även ett förslag som lyfts av Naturvårdsverket m.fl. i delredovisning 2024 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 13.

⁴⁵ Se remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet den 14 maj 2025 (KN2025/01042).

⁴⁶ SOU 2025:50 *En ny nationell myndighet för viltförvaltning*, s. 253

5.2.2 Förbättrad digital samverkan

Förslag: Försäkringskassan får i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning (Digg), ta fram förslag om hur en digital samarbetstjänst kan tas fram och göras tillgänglig för alla statliga myndigheter, inklusive de myndigheter som är brottsbekämpande.

Försäkringskassan ska också överväga om samarbetstjänsten bör vara en del av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen (Ena). Samarbetstjänsten ska kunna erbjuda funktioner för effektivt samarbete kring information och planering med dokumentdelning, gemensam kalender, med mera.

I delredovisning 2024 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet har Naturvårdsverket tillsammans med övriga uppdragsmyndigheter föreslagit att Försäkringskassan i samverkan med Myndigheten för digital förvaltning (Digg) ges i uppdrag att ta fram förslag om hur en digital samarbetstjänst kan tas fram och göras tillgänglig för alla statliga myndigheter, inklusive de myndigheter som är brottsbekämpande.⁴⁷

Som framgår av avsnitt 4.2 är samverkan mellan myndigheter en central del av myndigheternas möjligheter att arbeta brottsförebyggande. Frånvaron av säkra gemensamma digitala samverkansytor hämmar och försvårar samverkan mellan myndigheterna.

5.3 Bidragsverksamheten

5.3.1 Otydligt författningsstöd för bedrägeriförebyggande kontroller i bidragsärenden

I det projekt på Naturvårdsverkets som berörs i avsnitt 4.7.2 har en rad åtgärder föreslagits i form av bl.a. kontroller av stödsökanden som syftar till att minska risken för att myndighetens bidrag utnyttjas för bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet. Många av åtgärderna har bedömts kunna genomföras med befintligt författningsstöd och finansiering och kommer att implementeras inom framför allt Klimatklivet och Ladda bilen under de kommande månaderna. Vissa förslag på åtgärder som kommit upp inom ramen för projektet har funnits vara av stort värde när det gäller att förebygga och annars bekämpa bedrägerier, men hinder för att genomföra detta har identifierats, främst pga. bristande författningsstöd för att genomföra kontroller. Dessa är:

- Större möjlighet att begära att stödsökanden, oavsett om denne är ett aktiebolag, ett handelsbolag eller en förening, redovisar och tillgängliggör viktig finansiell information i samband med ansökan om stöd.

⁴⁷ Delredovisning från Naturvårdsverket m.fl. den 29 februari 2024 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 19.

- Exempel på detta kan vara redovisning av varifrån stödsökandens investeringar kommer ifrån, detta i syfte att förhindra att organisationen används för att tvätta pengar.
- Möjlighet att genomföra kontroller av företrädare för stödsökanden inom ramen för Ladda bilen och Klimatklivet.
 - Exempel på detta kan vara kontroll av tidigare bidragsbrottslighet, kontroll av tidigare genomförda konkurser och likvidationer i andra företag, kontroll av tidigare personlig konkurs och kontroll av näringsförbud.
- Möjlighet att avslå ansökningar, avstå från utbetalningar och besluta om återkrav inom ramen för Ladda bilen och Klimatklivet i de fall oegentligheter upptäckts men där förekomst av sådana oegentligheter, för närvarande, inte utgör något rekvisit för stöd i de aktuella stödförordningarna,
 - Exempel på detta är samma som ovan avseende företrädare men även till exempel indikationer på ekonomiska oegentligheter hos stödsökanden.
- En utökad möjlighet eller krav i förordning på att stöd inte ska eller får betalas ut i förskott. Detta i syfte att minska sannolikheten för att stöd lämnas utan att projekt genomförs.
- Ett förbättrat informationsutbyte mellan myndigheter så att det är möjligt att på ett mer effektivt sätt kontrollera förekomst av en viss stödsökande hos andra bidragsgivande myndigheter.

Som beskrivits i avsnitt 2.4 finansieras Naturvårdsverkets bidragsverksamhet delvis med medel från EU:s facilitet för återhämtning och resiliens. RRF-förordningen uppställer krav på att myndigheten vidtar åtgärder för att förebygga bl.a. bedrägerier. Exakt vilka åtgärder som myndigheten ska vidta framgår dock inte. I de nationella stödförordningarna saknas motsvarande skyldighet att vidta åtgärder för att förebygga bedrägerier. Det rättsliga stödet för att genomföra kontroller av en verksamhetsutövare utifrån ett bedrägeriperspektiv är i många fall otydligt och bristfälligt även om det finns ett visst stöd för myndigheten att genomföra vissa kontroller med utgångspunkt i 3 § förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll och den nya lydelsen i 4 § myndighetsförordningen (2007:515).

Möjligheten för myndigheten att, på grundval av de uppgifter som framkommit inom ramen för ovanstående kontroller, sedan agera i form av att till exempel avslå en ansökan om stöd eller återkräva utbetalda stödmedel på grundval av inhämtad information är dock ännu mindre, se avsnitt 5.3.2 nedan.

5.3.2 Otydligt författningsstöd för att kunna agera utifrån kontroller

Förslag: En utredning tillsätts i syfte att analysera vilka kontroller som stödgivande myndigheter behöver vidta för att minska risken för bedrägerier och andra oegentligheter i bidragsgivningen. Utredningen bör innefatta en analys av behovet av utökade möjligheter att kunna avslå ansökningar med hänsyn till sådana risker som identifierats, och återkräva redan utbetalda medel.

För att Naturvårdsverket effektivt ska kunna förebygga bedrägerier m.m. i bidragsverksamheten krävs inte bara författningsstöd för att kunna genomföra vissa kontroller. Myndigheten behöver också få rättsliga möjligheter att agera utifrån de uppgifter som framkommer vid kontrollerna. Att genomföra kontroller i syfte att upptäcka misstänkta ageranden riskerar att bli tandlöst om myndigheten samtidigt saknar förutsättningar att till exempel avslå en ansökan om stöd eller återkräva utbetalda medel på grundval av de framkomna uppgifterna.

Naturvårdsverket bedömer att det idag finns stora brister i myndighetens möjligheter i detta avseende. Behovet av tydligare lagstöd har lyfts bland annat i Naturvårdsverkets framställan i mars 2024 om ändring i klimatklivsförordningen och i redovisning av regeringsuppdrag om myndighetens förutsättningar att använda Europeiska kommissionens riskbedömningsverktyg Arachne.⁴⁸

Naturvårdsverket ser ett stort värde i att bestämmelser som tydliggör vilka kontroller som myndigheter ska göra för att minska risken för bedrägerier m.m. ser likartade ut i olika stödordningar. Om snarlika bestämmelser införs i flera författningar får berörda myndigheter möjlighet att förbättra kontrollerna genom samverkan med varandra. Kraven bör även vara samma oavsett om stöd finansieras med nationella eller EU-medel. Frågorna bör därför lämpligen utredas inom ramen för en statlig utredning snarare än av varje stödgivande myndighet för sig.

Det är även särskilt viktigt att införa ytterligare bestämmelser, i form av rekvisit som behöver vara uppfyllda av stödsökanden för att stöd ska kunna lämnas, i varje enskild stödförordning. Detta för att myndigheten, på ett objektivet och effektivt sätt både ska kunna kontrollera stödsökanden samt agera på grundval av de framkomna uppgifterna genom beslut om avslag eller återkrav.

Naturvårdsverket hänvisar till de författningsförslag som lämnat av myndigheten i ovan nämnda framställan och redovisning avseende Arachne, men anser att frågan lämpligen bör hanteras genom tillsättande av en utredning som närmare utreder vilka krav som är lämpliga att ställa i stödförordningarna.

⁴⁸ Framställan om ändringar i förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar (NV-02786-24) och delredovisning av regeringsuppdrag KN2024/01135: uppdrag att delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan (NV-07611-21)

5.4 Tillsyn och tillsynsvägledning

5.4.1 Behov av resurser

Under uppdragets genomförande har framkommit att det inte nödvändigtvis är det uppdrag som Naturvårdsverket har som tillsynsmyndighet och tillsynsvägledande myndighet som sätter gränserna för möjligheterna att vidta brottsförebyggande åtgärder, utan resurserna som finns att tillgå för sådant arbete. Naturvårdsverket ser ett behov av ökade och riktade resurser för tillsyn för att säkerställa att den kan prioriteras i nödvändig utsträckning. Det gäller såväl till Naturvårdsverkets egen tillsynsverksamhet som till andra tillsynsmyndigheter. De tillsynsavgifter som betalas av verksamhetsutövare till tillsynsmyndigheterna enligt t.ex. förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken täcker idag inte resursbehovet, vilket motverkar möjligheterna att bedriva tillsyn på ett sätt som effektivt förebygger brottslighet.

Det är viktigt att även brottsförebyggande samverkan mellan myndigheter får tillräckliga resurser för att arbetet ska kunna prioriteras i tillräcklig utsträckning. Naturvårdsverket vill i detta sammanhang framhålla behovet av att satsningar görs på samtliga samverkande myndigheter samtidigt för att undvika att arbetet bromsas av att en del av samverkansmyndigheterna inte har möjlighet att delta i arbetet i tillräcklig omfattning.

5.4.2 Bristfällig granskning av tillsynsmyndigheterna

Förslag: En utredning bör tillsättas som får i uppdrag att närmare analysera behovet av en regelbunden och författningsreglerad revision av kommuners och länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken.

Att miljöbalkstillsynen är fördelad på många myndigheter innebär utmaningar vad gäller att tillsynen bedrivs verkningsfullt, rättssäkert och likvärdigt. Faktorer som påverkar hur den enskilda tillsynsmyndigheten bedriver tillsynsverksamheten är bland annat resurser, tillgänglig kompetens, hur myndigheten tolkar sitt tillsynsuppdrag och förekomst av otillbörlig påverkan, både extern och intern. Mer tillsynsvägledning i form av råd och stöd är ett sätt att möta utmaningarna men Naturvårdsverket bedömer att råd och stöd inte ensamt kan säkerställa att tillsyn sker i tillräcklig omfattning och på ett verkningsfullt sätt. Som en del i tillsynsvägledningen ska de tillsynsvägledande myndigheterna även följa upp och utvärdera tillsynen. Uppgiften syftar till att främja tillsynen snarare än att granska hur tillsynen har bedrivits. Länsstyrelserna har dock en möjlighet att förelägga en kommunal tillsynsmyndighet som inte fullgör de skyldigheter som följer av kommunens tillsynsuppdrag att avhjälpa bristen. I vilken utsträckning länsstyrelserna följer upp och utvärderar kommunernas tillsyn varierar stort beroende på län. Vidare får konstateras att uppföljning och utvärdering inte är att likställa med en granskning eller en revision av tillsynen hur genomförs. Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att utreda om en regelbunden revision av kommuner och länsstyrelsernas miljöbalkstillsyn bör regleras i författning.

5.5 Avfallsbrottslighet

5.5.1 Underlätta tillgången till uppgifter från avfallsregistret för brottsbekämpande myndigheter

Naturvårdsverket håller ett elektroniskt register över uppgifter om farligt avfall som lämnas av den som är anteckningsskyldig (avfallsregistret). Uppgifterna i registret är av stort värde bl.a. för att identifiera misstänkt illegal avfallshantering. En webbaserad lösning har tagits fram för att underlätta tillsynsmyndigheternas åtkomst och utsökning i registret.

Naturvårdsverket avser att utreda förutsättningarna för att ta fram en motsvarande lösning för utlämnande av uppgifter från registret till brottsbekämpande myndigheter. Detta inkluderar överväganden kring behov av ändring i avfallsförordningen (2020:614) för att möjliggöra lösningen.⁴⁹ För det fall att myndigheten efter analys kan konstatera att åtgärden är möjlig att genomföra utan författningsändring kommer en närmare analys göras av vilka kostnader som skulle vara förknippade med framtagandet av en sådan lösning. För det fall att det konstateras att författningsändringar krävs avser Naturvårdsverket att framställa om sådana.

5.5.2 Avsaknad av gemensamma förvaringsplatser

Förslag: Naturvårdsverket föreslår att det tillsätts en utredning i syfte att ta fram ett system med förvaringsplatser i hela landet anpassade för tillfällig förvaring av avfall som omhändertagits, beslagtagits eller kvarhållits av en myndighet. Ytorna bör vara flexibla och ha god tillgänglighet över dygnet för att kunna användas av olika myndigheter samt vara lämpliga för förvaring av avfall.

I delredovisning 2024 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet har Naturvårdsverket tillsammans med övriga uppdragsmyndigheter föreslagit att en utredning tillsätts i syfte att ta fram ett system med förvaringsplatser i hela landet anpassade för tillfällig förvaring av avfall som omhändertagits, beslagtagits eller kvarhållits av en myndighet. Ytorna bör vara flexibla och ha god tillgänglighet över dygnet för att kunna användas av olika myndigheter samt vara lämpliga för förvaring av avfall.

Bristen på sådana ytor för förvaring av avfallstransporter är ett stort problem som hämmar tillsynen av i synnerhet avfallstransporter, såväl nationella som gränsöverskridande. När ytor saknas försåras och fördyras tillsynsinsatser och därmed också hanteringen av avfallet.

⁴⁹ Delredovisning från Naturvårdsverket m.fl. den 27 februari 2025 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 12 f.

Såväl Naturvårdsverket som länsstyrelserna har idag stora svårigheter att hitta lämpliga ytor för att förvara omhändertagna respektive kvarhålla avfallstransporter. Även flera kommuner vittnar om samma problematik.

Uppdragsmyndigheterna har identifierat flera potentiella hinder i befintlig lagstiftning mot att samutnyttja ytor för förvaring av beslagtaget avfall som beskrivs närmare i delredovisningen. En lösning som är praktiskt och juridisk hållbar behöver utredas närmare för att bristen på gemensamma förvaringsplatser inte ska vara en hindrande faktor i tillsynen och följaktligen det brottsförebyggande arbetet.⁵⁰

5.5.3 Uppdrag att utreda förutsättningarna att genomföra initiativet Renare avfall

Förslag: De myndigheter som samverkar kring initiativet Renare avfall inom eSam ges i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för att genomföra initiativet. Uppdraget bör då utvecklas till att även omfatta utökad spårbarhet av avfall.

Som beskrivits i avsnitt 4.3.2 pågår ett initiativ inom ramen för eSam där flera myndigheter i samverkan utreder förutsättningarna för att genomföra systemkonceptet Renare avfall. För att ge ytterligare kraft till initiativet föreslår Naturvårdsverket att regeringen ger de samverkande myndigheterna i uppdrag att genomföra uppdraget och då även utvecklar uppdraget till att omfatta utökad spårbarhet av avfall.

5.6 Behov av förnyad kartläggning av förekomst av illegal handel med hotade djur- och växtarter

Förslag: Brottsförebyggande rådet får i uppdrag att ta fram en uppdaterad lägesbild för den illegala handeln med hotade djur- och växtarter.

En förutsättning för ett effektivt brottsförebyggande arbete är kunskap om den brottslighet som ska förebyggas och en analys av vilka orsakssamband som finns kring brottsligheten. När det gäller handeln med hotade djur- och växtarter är det framför allt rapporten Illegal handel med hotade djur- och växtarter från 2008 som ligger till grund för det brottsförebyggande arbete som sker idag på området. I

⁵⁰ Delredovisning från Naturvårdsverket m.fl. den 29 februari 2024 av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet, s. 18.

rapporten utreds bl.a. vilka typer av artskyddsbrott som begås i Sverige idag när det gäller handeln, och i vilken utsträckning brotten upptäcks, anmäls och lagförs.⁵¹

Inte minst mot bakgrund av den utveckling av handeln via internet som har skett sedan rapporten togs fram, kan det antas att handeln med hotade djur- och växtarter inte ser likadan ut som när rapporten togs fram. Det finns därmed ett behov av ett uppdaterat kunskapsunderlag kring hur handeln ser ut idag för att berörda myndigheter ska kunna vidta effektiva brottsförebyggande åtgärder.

Naturvårdsverket föreslår därför att regeringen ger Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram en uppdaterad lägesbild när det gäller förekomst av och orsaker till den illegala handeln med hotade djur- och växtarter.

⁵¹ Brottsförebyggande rådets rapport Illegal handel med hotade djur- och växtarter (Rapport 2008:14).

6. Behov av förtydligat ansvar

Den 1 juli 2023 trädde lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft. Lagen syftar enligt 3 § till att säkerställa att kommuner utifrån ett kunskapsbaserat underlag tar ställning till behovet av brottsförebyggande åtgärder. Skyldigheterna som kommunerna har i detta avseende innefattar att ta fram en lägesbild över brottsligheten inom kommunens geografiska område, vilken ska utgöra underlag för en åtgärdsplan. Kommunerna har också en skyldighet att inom sitt geografiska område ansvara för samordningen av det brottsförebyggande arbetet.

I förarbetena till lagen konstateras att det är av central betydelsen att brottsförebyggande arbete bedrivs på lokal nivå utifrån en lokal problembild, nära både människor och potentiella brottstillfällen. Av särskild vikt i det brottsförebyggande arbetet framhålls områdena socialtjänst, skolväsende och samhällsbyggnad.⁵²

Även Brottsförebyggande rådet har i sin rapport Nationellt brottsförebyggande arbete lyft fram att flera myndigheter önskar tydligare brottsförebyggande uppdrag för att stärka den interna styrningen i arbetet och snabbare skapa en kultur av att arbeta brottsförebyggande på myndigheten.⁵³ Naturvårdsverket konstaterar dock att myndigheten inte nämns bland de myndigheter som Brottsförebyggande rådet särskilt nämner som exempel på myndigheter vars uppdrag i det avseendet behöver ses över.

Inom ramen för detta regeringsuppdrag har inte identifierats något behov hos myndigheten att få ett uttalat brottsförebyggande ansvar likt det kommunerna har fått enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Naturvårdsverket ser att ett sådant uppdrag skulle kunna ha vissa fördelar. En uttrycklig skyldighet även för vissa statliga myndigheter att ta fram lägesbilder och åtgärdsplaner för brottsligheten inom sina respektive ansvarsområden skulle förbättra förutsättningarna för prioritering av det brottsförebyggande arbetet och säkerställa att det arbete som utförs utgår ifrån en kunskapsbaserad grund.

Det finns dock även argument emot ett generellt uppdrag till myndigheten att ta fram lägesbilder och åtgärdsplaner för brottsligheten inom myndighetens områden. Centrala statliga myndigheter har ett nationellt ansvar inom sina respektive områden. Det saknas geografisk avgränsning som kommuner har. Ett uppdrag att ta

⁵² Prop. 2022/23:43 *Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*, s. 9.

⁵³ Brottsförebyggande rådet *Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – nuläge och utvecklingsbehov 2025* (2025), s. 88.
https://bra.se/download/18.4dd364db195b26cb24b1bdab/1743061364981/2025_Det_brottsforebyggande_arbetet_i_sverige.pdf (hämtad 2025-06-04).

fram lägesbild och åtgärdsplan avseende brottsligheten inom *myndighetens ansvarsområden* riskerar dubbelarbete inom myndighetssverige eftersom myndigheter har delvis överlappande ansvarsområden.

En generell skyldighet att arbeta brottsförebyggande genom lägesbilder och åtgärdsplaner – oaktat typ av brott, omfattning eller allvar – riskerar att resurser läggs även på att kartlägga brottslighet där brottsförebyggande åtgärder är av mindre betydelse. Resurserna bör enligt Naturvårdsverket prioriteras till den verksamhet där brottsförebyggande åtgärder är av störst betydelse.

Av dessa skäl anser Naturvårdsverket att ett ansvar att ta fram lägesbilder och åtgärdsplaner – om ett sådant skulle ges till myndigheten – snarare bör ta sikte på den brottslighet som bedöms mest angelägen att förebygga. Ett generellt uppdrag att arbeta för att förebygga en viss typ av brottslighet bör antingen ges till en central myndighet inom varje sådant brottsområde som även får ett ansvar för att samordna arbetet med andra myndigheter som också berörs av frågan, eller att ansvaret för uppgifter som är av betydelse för det brottsförebyggande arbetet, såsom framtagandet av lägesbilder, läggs på en i författning utpekad samverkansfunktion.⁵⁴ På så sätt säkerställs både att det finns hög kompetens när det gäller just den typen av brottslighet och dubbelarbete undviks.

Ett annat tänkbart alternativ är att ha ett uttryckligt brottsförebyggande uppdrag som tar sikte just på att förebygga brottslighet just i den egna verksamheten snarare än kopplat till vissa ansvarsområden.

⁵⁴ Jfr. förslag på uppdrag till den nationella samverkansfunktionen i SOU 2025:14 En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem, s. 487.

7. Källförteckning

Artiklar och publikationer

Brottsförebyggande rådet (2008), Illegal handel med hotade djur och växtarter. Rapport 2008:14.

Brottsförebyggande rådet (2025) Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – nuläge och utvecklingsbehov.

Jordbruksverket (2019) Förslag på åtgärder för ett stärkt arbete mot artskyddsbrott. Rapport 2019:14.

Naturvårdsverket m.fl. (2024), Delredovisning av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet. NV-06554-22.

Naturvårdsverket (2024), Analys Naturvårdsverkets förutsättningar att använda riskbedömningsverktyget Arachne. NV-07611-21.

Naturvårdsverket (2024), Framställan om ändringar i förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar. Framställan till Klimat- och näringslivsdepartementet 2024-03-21, ärendenummer NV-02786-24.

Naturvårdsverket m.fl. (2025), Delredovisning av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet. NV-06554-22.

Naturvårdsverket (2025), Förslag på digitala lösningar för tillsynsvägledning. NV-00410-24.

Polismyndigheten (2024) Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten. Diarienummer A664.808/2023.

Propositioner och statens offentliga utredningar

Proposition 2022/23:43 Kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

Proposition 2024/25:65 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen.

SOU 2025:14 En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem.

SOU 2021:51 Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar.

SOU 2025:50 En ny nationell myndighet för viltförvaltning.

Skrivelser m.m.

Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av betänkandet En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem (SOU 2025:14), KN2025/01042.

Justitiedepartementet, Uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612).

Miljödepartementet, Uppdrag att delta i genomförandet av Sveriges återhämtningsplan (M2021/01829).

Miljödepartementet, Uppdrag om ytterligare åtgärder mot brottslighet inom avfallsområdet (M2022/00531).

Författningar

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1157 av den 11 april 2024 om transport av avfall, om ändring av förordningarna (EU) nr 1257/2013 och (EU) 2020/1056 och om upphävande av förordning (EG) nr 1013/2006.

Miljöbalk (1998:808)

Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll

Miljötillsynsförordning (2011:13)

Förordning (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar

Förordning (2015:745) om rådet för skydd av Europeiska unionens intressen

Förordning (2019:525) om statligt stöd för installation av laddningspunkter för elfordon

Förordning (2021:989) med instruktion för Naturvårdsverket

Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2025:10) om jägareexamen.